

Anmälan mot Överförmyndaren i Pajala kommun om underlåtenhet att införa beslut om byte av god man inhämta yttrande från barn till huvudmannen m.m.

Bakgrund

Efter ansökan från Överförmyndaren i Pajala kommun beslutade Haparanda tingsrätt den 6 augusti 2003 att anordna godmanskap för AA:s mor, BB, och att till god man utse CC. Den 12 augusti 2003 begärde CC att bli entledigad som god man. Genom beslut samma dag förordnade överförmyndaren DD till god man för BB.

Anmälan

AA har i en anmälan, som kom in till JO den 17 januari 2008, framfört klagomål mot Överförmyndaren i Pajala kommun och anfört bl.a. följande. Hennes mor BB avled i november 2006. Samma dag blev hon kontaktad av en person som presenterade sig som DD, god man för BB. Hon hade dock inte tidigare fått något besked om att DD var förordnad som god man för hennes mor och levde därför i tron att CC fortfarande var förordnad som god man. Hon vill därför rikta klagomål mot överförmyndaren med anledning av att överförmyndaren inte hade kontaktat henne i samband med bytet av god man. AA bifogade ett antal handlingar till sin anmälan.

Utredning

Överförmyndarens akt rörande BB har inhämtats och granskats. Ärendet har därefter remitterats till överförmyndaren för yttrande. I sitt svar har Överförmyndaren i Pajala kommun, EE, anfört bl.a. följande (bifogade bilagor har här utelämnats).

Den första förordnade gode mannen för BB var CC, hon förordnades av Haparanda Tingsrätt 2003-08-06. Efter ca en vecka begärde CC att bli entledigad från uppdraget som god man. I det läget hade BB:s hälsotillstånd förvärrats och läget var kaotiskt, hon var i stort behov av en god man som bevakade hennes rätt, skötte hennes ekonomi samt sörjde för hennes person. Dåvarande överförmyndaren förordnade en ny god man, DD, beslutsdatum 2003-08-12. Den nya gode mannen DD är rutinerad och kunnig, det finns inget ofördelaktigt om hennes person.

Då en god man utses för en person, så kommer det in en ansökan till överförmyndaren från ex. läkare, vårdpersonal eller anhöriga, i detta fall var läkarintyget grunden för ansökan. Ansökan med läkarintyg, personbevis s.k. familjebevis insändes till Tingsrätten. När sedan Tingsrätten tagit beslut i ärendet, sändes ett beslut till anhörig för att de skall få yttra sig. Yttrandet skall ha inkommit till Tingsrätten inom 3 veckor. Då inget svar lämnas under nämnda tid så har beslutet vunnit laga kraft.

Vad som gäller kontakten med anhörig, dottern till BB, handlades det på ett korrekt sätt. Dottern AA kontaktades först av en biståndshandläggare vid Socialbyrån som hade utsatt en viss tid för ett sammanträffande, men dottern AA kom aldrig. Överförmyndaren hade även sökt dottern ett antal gånger utan att få kontakt med henne.

I flera år kämpade BB med sin demenssjukdom. I ett litet samhälle som Pajala var BB inte anonym. Hon besökte bl. a. socialbyrån, kommunförvaltningen, Pajala bostäder, Polisen m. fl. instanser ett par gånger i veckan, hon var mycket sorgsen över sin sjukdom samt att hon inte hade kontakt med dottern.

Det är inte ovanligt att anhöriga ex barn inte vill ha kontakt med sina föräldrar, och då måste Överförmyndaren göra en bedömning, i just detta fall var det brådskande, allt gjordes för BB:s bästa.

AA har yttrat sig över remissvaret och anført bl.a. följande. Hon har aldrig blivit kontaktad av överförmyndaren, varken brevlades eller per telefon. Om överförmyndarens påstående stämmer borde myndigheten ha dokumenterat vem som kontaktat henne, och när det i så fall skett. Om hon hade fått yttra sig inför bytet hade hon föreslagit att moderns väninna skulle förordnas som ny god man. Hon har inte heller fått del av överförmyndarens beslut att förordna DD till god man.

Bedömning

Rättslig reglering m.m.

I 11 kap. 16 § andra stycket föräldrabalken (FB) föreskrivs bl.a. att rätten i ärenden om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB ska inhämta yttrande från den enskildes make eller sambo och barn, om det inte är obehövligt. Enligt tredje stycket i samma lagrum gäller bestämmelsen i andra stycket även i ärenden hos överförmyndaren om förordnande av god man enligt 4 § i samma kapitel.

Av förarbetena till nämnda bestämmelse framgår att make, sambo och barn som huvudregel ska höras, om det inte är obehövligt. Det förhållandet att den enskilde själv har ansökt om eller samtyckt till den begärda åtgärden kan göra det obehövligt att inhämta yttrande från anhöriga. Saken måste dock bedömas från fall till fall. Samma förfarande gäller när överförmyndaren har att förordna god man på ett senare stadium. Självklart kan det i sådana situationer ofta vara så att vissa yttrandet som bör inhämtas i ärendet om anordnande av godmanskap då framstår som onödiga och därför inte behöver hämtas in med stöd av undantagsreglerna i andra stycket (se prop. 1993/94:251 s. 202 f.).

Enligt 15 § förvaltningslagen (1986:223) ska uppgifter som en myndighet får på annat sätt än genom en handling och som kan ha betydelse för ärendets utgång antecknas. Även uppgifter som rör ärendets gång, t.ex. kontakt med parter, andra personer eller myndigheter, bör emellertid antecknas i vissa fall. En god

dokumentation är en förutsättning för att den som berörs av ärendet och andra, t.ex. domstolar och JO, ska kunna följa ärendets gång. Dokumentationen ska säkerställa hanteringen av ärendet om den ordinarie handläggaren är frånvarande, trygga myndighetens underlag för beslut och ge möjlighet till granskning av ärendets handläggning i efterhand. Enligt min uppfattning innebär en god dokumentation naturligtvis också att de anteckningar som görs ska vara begripliga även för andra än den som gjort desamma. Dessutom ska det framgå när anteckningarna gjorts och av vem.

Handläggningen av ärendet rörande byte av god man för BB

Överförmyndaren har anfört att man försökte få kontakt med AA. Med hänsyn härtill torde myndigheten, åtminstone initialt, ha ansett att det var behövt att inhämta ett yttrande. Utifrån vad som framgår av remissvaret synes dock överförmyndaren ha gjort undantag från huvudregeln med hänvisning till att ärendet brådskade. Enligt gällande rätt kan överförmyndaren emellertid inte på den grunden underlåta att begära in yttrande från bl.a. huvudmannens barn. I sammanhanget är dessutom att märka att en avgående god man är skyldig att kvarstå tills en ny god man förordnats, se 11 kap. 19 § andra stycket FB.

Det framgår inte av överförmyndarens akt att några försök att kontakta AA överhuvudtaget gjordes. Om myndighetens uppgifter stämmer borde dessa försök ha dokumenterats, t.ex. genom att förse akten med en tjänsteanteckning eller en kopia på begäran om yttrande.

Enligt min mening förtjänar överförmyndaren kritik för nu nämnda brister i handläggningen.

Övrigt

Med anledning av vad överförmyndaren anfört angående vid vilken tidpunkt yttrande från anhöriga ska inhämtas vill jag framhålla följande. Yttrandet, som enligt huvudregeln i 11 kap. 16 § andra och tredje stycket FB ska begäras in från en huvudmans barn, ska inhämtas innan överförmyndaren fattar beslut angående byte av god man. Detsamma gäller då tingsrätten beslutar att anordna godmanskap och samtidigt förordnar god man. Mot bakgrund av vad jag nu har anfört ter sig överförmyndarens uttalande i denna del märkligt.

Det som i övrigt har framkommit i ärendet ger inte tillräcklig anledning till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.